

Valtioneuvoston asetus

valtionhallinnon yhteishankinnoista annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionhallinnon yhteishankinnoista annetun asetuksen (765/2006) 1, 2 ja 4 § seuraavasti:

1 §

Yhteishankittavat tuotteet ja palvelut

Valtionhallinnossa voidaan yhteishankintoina hankkia seuraavia hallinnon käyttöön tarvittavia tavanomaisia tavaroita ja palveluita sekä laajasti käytettäviä tavanomaisia tietoteknisiä laitteistoja ja niiden ohjelmistoja sekä hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä (yhteishankittavat tuotteet ja palvelut):

- 1) Painotuotteet ja painatuspalvelut
 - a) kirjekuorien, lomakkeiden ja käyntikorttien painatus,
 - b) kotimaiset sanoma- ja aikakauslehdet,
 - c) julkaisujen ja kirjojen painatus;
- 2) Sähkö, polttoaineet ja öljytuotteet
 - a) sähkö ja siihen liittyvä salkunhoito,
 - b) bensiini (lyijytön ja lyijypitoinen) ja dieselöljy,
 - c) raskasöljyt ja niistä johdetut tuotteet erityisesti kaasuöljyt, polttoöljyt ja voiteluöljyt;
- 3) Toimistokoneet, -tarvikkeet ja -kalusteet
 - a) toimiston koneet ja laitteet sekä niiden osat ja tarvikkeet,
 - b) toimistotarvikkeet ja -kalusteet,
 - c) toimiston koneiden, laitteiden ja kalusteiden huolto- ja asennuspalvelut;
- 4) Tietokoneet ja tietotekniset laitteet, niiden osat ja tarvikkeet
 - a) tietokoneet (työasemat ja kannettavat),
 - b) näytöt,
 - c) tulostimet,
 - d) kopiokoneet ja monitoimilaitteet,
 - e) tietoturvalaitteet,
 - f) tietokoneiden ja tietoteknisten laitteiden osat, varusteet ja lisätarvikkeet,
 - g) tietokoneiden ja tietoteknisten laitteiden huolto- ja asennuspalvelut,
 - h) televisiot ja kuvataallentimet;
- 5) Tietojärjestelmät ja ohjelmistot
 - a) toimistojärjestelmät ja toimiston perusohjelmistot, ohjelmistolisenssit ja ohjelmistojen päivittäminen,
 - b) taloushallinnon tietojärjestelmät ja taloushallinnon tietojärjestelmäpalvelut,
 - c) henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät ja tietojärjestelmäpalvelut,
 - d) matkanhallinnan ja -varauksen tietojärjestelmät sekä tietojärjestelmäpalvelut,
 - e) dokumentinhallinta- ja arkistointijärjestelmät,
 - f) sähköisen asioinnin alusta ja komponentit,
 - g) tietojärjestelmien yhteentoimivuutta mahdollistavat ohjelmistot ja palvelut,
 - h) henkilöiden ja yritysten tunnistamisen sähköisessä asiointissa mahdollistavat tietojärjestelmät, ohjelmistot ja palvelut,

- i) tietoturvaohjelmistot ja -palvelut,
- j) sähköpostijärjestelmät
- k) tietojärjestelmien, ohjelmistojen ja -laitteiden käyttö-, ylläpito- ja tukipalvelut sekä käyttäjä- ja asiantuntijakoulutus;
- 6) Tieto- ja puheliikenne
 - a) tietoliikenne ja tietoliikennepalvelut,
 - b) puheliittymät, puhepalvelut ja välitystoiminta,
 - c) puhelinlaitteet;
- 7) Ajoneuvot ja ajoneuvopalvelut
 - a) ajoneuvolain (82/2021) 2 luvun Ajoneuvojen luokitus 20 - 41 §:ssä määritetyt ajoneuvot,
 - b) rengas- ja huoltopalvelut,
 - c) tilausajoneuvopalvelut;
- 8) Turvallisuuspalvelut ja turvatekniikka
 - a) aula- ja turvallisuuspalvelut,
 - b) turvallisuustekniikka,
 - c) turvakalusteet,
 - d) lukitusjärjestelmät;
- 9) Matkustuspalvelut
 - a) kotimaan ja ulkomaan matkustukseen käytettävät lentokuljetuspalvelut,
 - b) kotimaan ja ulkomaan matkustukseen käytettävät hotelli- ja majoituspalvelut,
 - c) matkatoimistopalvelut;
- 10) Eräät muut palvelut
 - a) työterveyshuolto,
 - b) siivoustarvikkeet ja kiinteistönhoidon tarvikkeet, välineet ja palvelut,
 - c) kielipalvelut
 - d) virkojen ja tehtävien täyttöä koskevat palvelut,
 - e) tavarankuljetus- ja muuttopalvelut,
 - f) valtion virkamiesten ja työntekijöiden virkamatkavakuutus,
 - g) valtion maksuaikakorttiratkaisut,
 - h) leasingpalvelut (tietokoneet, tietotekniset laitteet, toimistokoneet ja -laitteet, toimistokalusteet, ajoneuvot).

Yhteishankintoja voidaan tehdä myös tavaroista ja palveluista, joita ei mainita tässä pykälässä.

2 §

Valtiovarainministeriön päätös valtionhallinnon yhteishankinnoista

Valtiovarainministeriö määrää päätöksellään, mitkä 1 §:ssä tarkoitetuista tuotteista ja palveluista kuuluvat kulloiseenkin valtionhallinnon yhteishankintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla päätöksellä voidaan lisäksi määrätä yhteishankinnan valmistelun käynnistämisestä ja aikataulusta, kilpailutettavan tuotteen tai palvelun tarkemmasta kuvaamisesta, yhteishankinnan aikataulusta, kilpailuttamisen koordinaatioryhmästä, yhteishankinnan suuruudesta ja jakamisesta, yhteishankinnan kohderyhmästä ja yhteishankinnan soveltamisalan rajaamisesta, yhteishankinnan hankintayksiköstä ja hankintasopimuksen allekirjoittamisesta sekä kilpailuttamista ja hankintaa koskevasta tiedottamisesta samoin kuin muista yhteishankinnan valmistelun ja toteuttamisen yksityiskohdista.

Virasto tai laitos ei saa ryhtyä kilpailuttamaan 1 momentissa tarkoitettulla päätöksellä määrättyä yhteishankittavaa tuotetta tai palvelua yhteishankinnan valmistelun tai toteuttamisen ollessa vireillä taikka valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:n 2 momentin perusteella kilpailutetun yhteishankintasopimuksen voimassaoloaikana.

Jos virasto tai laitos järjestää 1 momentissa tarkoitettulla päätöksellä määrättyjen yhteishankittavien tuotteiden tai palveluiden hankinnan valtion talousarviosta annetun lain 22 a §:n 2

momentissa tai valtiovarainministeriön päätöksessä tarkoitettua erityisestä syystä muulla tavalla kuin yhteishankintana, sen on yksilöitävä erityinen syy hankintaa koskevassa päätöksessä.

4 §

Yhteishankintojen koordinaatioryhmä

Valtiovarainministeriö ja yhteishankintayksikkö kokoavat valtionhallinnon yhteishankintojen kehittämistä varten yhteishankintojen koordinaatioryhmän. Ryhmään kutsutaan myös virastojen ja laitosten edustajia ja tehtävänä on ohjata valtionhallinnon yhteishankintojen sisällöllistä kehittämistä. Kehittäminen voi koskea muun muassa yhteishankintojen valmistelua ja käynnistämistä, yhteishankintojen aikataulutusta, kilpailutettavien tuotteiden tai palveluiden määrittelyä, yhteishankintojen suuruutta ja jakamista, yhteishankintojen kohderyhmistä sopimista, yhteishankintojen soveltamisalan rajaamista sekä kilpailuttamista ja hankintaa koskevaa tiedottamista. Koordinaatioryhmän asettamisesta ja sen tehtävistä määrätään tarkemmin valtiovarainministeriön päätöksellä.

Koordinaatioryhmän kokoamisessa tulee ottaa huomioon ainakin kilpailutettaville yhteishankittaville tuotteille ja palveluille asetetut vaatimukset, hankinnan laajuus, merkittävimmät käyttäjäryhmät sekä hankinnan teknisten ja kaupallisten vaatimusten edellyttämä asiantuntemus.

Koordinaatioryhmän puheenjohtajan nimeää valtiovarainministeriö.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

...ministeri Etunimi Sukunimi

Nimike Etunimi Sukunimi

VALTIONHALLINNON YHTEISHANKINNOISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 1, 2 JA 4 §:N MUUTTAMINEN

1. Johdanto

Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:n 1 momentin mukaan valtionhallinnossa voidaan yhteishankintoina hankkia hallinnon käyttöön tarvittavia tavanomaisia tavaroita ja palveluita sekä laajasti käytettäviä tavanomaisia tietoteknisiä laitteistoja ja niiden ohjelmistoja sekä hallinnon yhteisiä tietojärjestelmiä.

Valtioneuvoston asetuksella (765/2006) säädetään tarkemmat säännökset talousarviolain 22 a §:n 2 momentissa tarkoitettusta yhteishankittavista tavaroista ja palveluista sekä yhteishankintojen valmistelusta ja toteuttamisesta. Asetuksessa säädetään myös tarkemmin yhteishankintojen valmistelua ja toteutusta koskevasta valtiovarainministeriön päätöksestä (766/2006). Talousarviolain 22 a §:n 2 momentin ja valtioneuvoston asetuksen mukaisesti valtiovarainministeriö määrää päätöksellään siitä, mitkä valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetuista yhteishankittavista tuotteista ja palveluista kuuluvat kulloinkin valtionhallinnon yhteishankintaan. Päätös velvoittaa virastot ja laitokset hankkimaan siinä mainitut tuotteet yhteishankintana. Viraston ja laitoksen on järjestettävä oma hankintatoimensa, niin, että se käyttää yhteishankintana yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n kilpailuttamia sopimuksia. Lisäksi valtiovarainministeriöllä on päätöksessään mahdollisuus määrätä muun muassa yhteishankinnan soveltamisalueen rajaamisesta, yhteishankinnan hankintayksiköstä sekä eräistä kilpailuttamisen suunnittelun ja toteuttamisen kannalta tarpeellisista käytännön yksityiskohdista.

Vuonna 2021 yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n yhteishankinnoilla hankittujen tuotteiden ja palveluiden arvo oli valtionhallinnon toimijoiden (virastot, liikelaitokset, valtion yhtiöt, valtion rahastot ja muut valtion organisaatiot) osalta yli 700 milj. euroa. Yhteishankintojen arvo on kasvanut merkittävästi viimeisten 15 vuoden aikana, ja puitesopimusten käyttö onkin valtionhallinnossa nykyisin vakiintunutta. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö ja tekninen kehitys aiheuttavat kuitenkin jatkuvia muutoksia hankintayksiköiden tarpeisiin ja paineita myös yhteishankintavelvoitteen sisällön tarkentamiseen tai uudelleen määrittelyyn.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on laillisuustarkastuskertomuksessaan (10/2020) ottanut kantaa valtionhallinnon yhteishankintojen toteuttamiseen. Tarkastuksensa perusteella VTV suosittelee, että valtiovarainministeriö arvioi, tulisiko sen täsmentää päätöstä yhteishankintavelvoitteen piiriin kuuluvista tuotteista ja palveluista ja niiden sisällöstä. VTV:n keskeisenä huomiona on, että valtiovarainministeriön päätöksen piiriin kuuluvien yhteishankintavelvoitteen alaisten tuotteiden ja palveluiden käsite on tulkinnanvarainen sekä hankintayksiköissä että valtiovarainministeriössä ja Hansel Oy:ssä.

VTV:n huomioiden myötä on tarve muuttaa sekä valtioneuvoston asetusta että valtiovarainministeriön päätöstä valtionhallinnon yhteishankinnoista.

2. Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetus valtionhallinnon yhteishankinnoista annetun asetuksen (765/2006) muuttamisesta säädetään valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:n perusteella.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Yhteishankittavat tuotteet ja palvelut. Pykälän 1 momentin kohdelistausta yhteishankittavista tuotteista ja palveluista ehdotetaan muutettavaksi siten, että kohdasta 2c poistetaan termi *voiteluaineet* (ei enää hankita), kohdasta 3b *toimistotarvikkeiden täyttö- ja suoratoimitukset* (toimitustapaa ei ole tarkoituksenmukaista säätää). Lisäksi 3b ja 3c kohdat yhdistettiin kohdaksi 3b. Vanha 3d kohta muuttuu näin ollen kohdaksi 3c. Kohdasta 4d poistetaan *telefaksit* (ei enää hankita) ja kohdasta 4h *digisovittimet* (ei enää hankita). Lisäksi kohtaa 7 *Ajoneuvot ja ajoneuvopalvelut* muutetaan siten, että aiemmat kohdat a-d korvataan uudella alakohdalla a) *ajoneuvolain (82/2021) 2 luvun Ajoneuvojen luokitus 20 - 41 §:ssä määritetyt ajoneuvot*. Pykälässä 1 lueteltujen tuotteiden ja palveluiden joukkoon lisätäisiin myös uusina kohtina:

Pykälän 1 momentin 2 kohta esitetään muutettavaksi seuraavasti:

sähkö ja siihen liittyvä salkunhoito. Perusteluna lisäykseen on se, että valtionhallinnon sähkönhankinnan keskeisenä tavoitteena on, että sähkön hinnan tulee olla ennustettavissa ja mahdollisimman edullinen. Sähkölaskutukseen liittyvien palveluiden tulee olla osa sopimusta, jotta vähennetään virastojen hallinnollista taakkaa. Sähkön hintasuojausmekanismien avulla valtio hajauttaa sähkön hankintaan liittyvää hintariskiä. Salkunhallinnalla pyritään maltilliseen ja markkinoita seuraavaan hintakehitykseen. Useiden vuosien sopimuskausilla on olemassa hintariski sähkön toimitushinnan määräytyessä kulloisenkin markkinatilanteen mukaan.

Pykälän 1 momentin 8 kohtaan esitetään lisättäväksi:

8 turvallisuuspalvelut ja turvatekniikka, jonka alle 8a aula- ja turvallisuuspalvelut, 8b turvallisuustekniikka, 8c turvakalusteet ja 8d lukitusjärjestelmät. Perusteluna lisäykseen on se, yhteishankinnoilla voidaan vähennetään virastojen hallinnollista taakkaa sekä edistetään mainittujen palveluiden ja tuotteiden i) ympäristövastuullisuutta asettamalla niille vaatimuksia liittyen muun muassa ympäristöohjelmiin, tuotteiden kierrätykseen ja uusiokäyttöön joiden toteutumista yhteishankintayksikkö keskitetysti valvoo, ii) taloudellista vastuuta siten, että yhteishankintayksikkö valvoo keskitetysti toimittajan alihankkijoiden käyttöä sekä toimittajien ja alihankkijoiden taloudellista suorituskykyä ja iii) sosiaalista vastuuta siten, että yhteishankintayksikkö valvoo sopimustoimittajien työturvallisuutta, työsuojelua, työaikaa ja työoloja koskevan lainsäädännön ja työehtosopimusten noudattamista. Lisäksi turvatekniikan ja -kalusteiden sekä lukitusjärjestelmien toimivuus ja käytettävyys varmistetaan hankkimalla yhteishankintana tekniseltä ratkaisultaan, ominaisuuksiltaan ja toimintavarmuudeltaan laitteita ja komponentteja, jotka ovat Suomen olosuhteet ja turvallisuusvaatimukset huomioiden toimivia ja järkeviä

Pykälän 1 momentin 9 kohtaan esitetään lisättäväksi:

9c kielipalvelut. Perusteluina lisäykseen on se, että hankkimalla kielipalvelut yhteishankintana voidaan yhdistää valtion hankintavolyymi keskeisissä kielipareissa ja määritellä yhtenäinen tilaus- ja toimitusprosessi sekä yhtenäiset hinnoitteluperiaatteet.

Pykälään lisätään uusi 2 momentti ”*Yhteishankintoja voidaan tehdä myös muista tavaroista ja palveluista, joita ei mainita tässä asetuksessa*”, joka mahdollistaa yhteishankintojen tekemisen muistakin kuin momentissa erikseen mainituista tuotteista ja palveluista.

2 § Valtiovarainministeriön päätös valtionhallinnon yhteishankinnoista. Pykälän 2 momentissa mainittu suunnitteluryhmä korvataan sanalla koordinaatioryhmä. Perustelut koordinaatioryhmän perustamiseen on kerrottu alla 4 §:n perusteluissa.

Pykälän 4 momenttiin lisätään viittaus valtiovarainministeriön päätökseen koskien viraston tai laitoksen erityistä syytä järjestää tuotteiden ja palveluiden hankinta muulla tavoin kuin yhteishankintana. Perusteluna muutokseen on se, että valtiovarainministeriön päätöksessä eritellään talousarviolakia tarkemmin ne erityiset syyt, joiden perusteella virastojen tai laitosten on mahdollista yhteishankintavelvoitteesta poiketa.

4 § Yhteishankintojen koordinaatioryhmä. Asetuksen vanha 4 § *Yhteishankintojen suunnitteluryhmä* ehdotetaan korvattavaksi uudella pykälällä, jossa säädetään valtionhallinnon yhteishankintojen koordinaatioryhmästä. Perusteluna muutokseen on se, että valtionhallinnon yhteishankintojen sisällölliseltä kehittämiseltä puuttuu tällä hetkellä selkeää rakenne. Tämän asetuksen 2 §:n mukaan valtiovarainministeriöllä on päätöksellään mahdollista määrätä esimerkiksi yhteishankintojen valmistelusta ja käynnistämistä, yhteishankintojen aikataulusta, kilpailutettavien tuotteiden tai palveluiden määrittelystä, yhteishankintojen suuruudesta ja jakamisesta, yhteishankintojen kohderyhmistä, yhteishankintojen soveltamisalan rajaamisesta sekä kilpailuttamisesta ja hankintoja koskevasta tiedottamisesta. Tätä mahdollisuutta ei ministeriössä ole kuitenkaan juurikaan käytetty, ja yhteishankintojen sisällöllinen kehitys on tapahtunut pääosin yhteishankintayksikkö Hansel Oy:n toimesta.

Näin ollen asetukseen ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jossa päätetään valtionhallinnon yhteishankintojen koordinaatioryhmän perustamisesta ja sen tehtävistä. Koordinaatioryhmässä on edustus valtiovarainministeriöstä ja Hansel Oy:stä. Ryhmään on mahdollista kutsua myös virastojen edustajia. Koordinaatioryhmän tehtävänä on ohjata valtionhallinnon yhteishankintojen sisällöllistä kehitystä. Sen tehtävänä ei ole osallistua Hansel Oy:n omistajaohjaukseen. Kehittäminen voi koskea muun muassa yhteishankintojen valmistelua ja käynnistämistä, yhteishankintojen aikataulutusta, kilpailutettavien tuotteiden tai palveluiden määrittelyä, yhteishankintojen suuruutta ja jakamista, yhteishankintojen kohderyhmistä sopimista, yhteishankintojen soveltamisalan rajaamista sekä kilpailuttamista ja hankintaa koskevaa tiedottamista.

4. Vaikutukset

Julkisilla hankinnoilla on merkittävä vaikutus sekä verovarojen käytön että markkinaosapuolten kannalta. Muistiossa ehdotetuilla muutoksilla on mahdollista tehostaa valtionhallinnon yhteishankintoihin ja sitä myöten kehittää yhteishankintatoimintaa entistä kustannusvaikuttavampaa suuntaa. Suoria henkilöstövaikutuksia asetusmuutoksilla ei ole.

5. Valmistelu

Asetusehdotukset on valmisteltu valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä, jossa on ollut edustus valtiovarainministeriöstä, Hansel Oy:stä, Valtiokonttorista ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta (Palkeet). Työryhmän tehtävänä on ollut arvioida, miten nykyistä valtioneuvoston asetusta ja valtiovarainministeriön päätöstä valtionhallinnon yhteishankinnoista tulisi täsmentää sekä valmistella täsmennysesitykset. Tehtävään liittyen työryhmä on kuullut haastatteluina verohallintoa, valtioneuvoston kansliaa, Puolustusvoimia, Poliisihallitusta, Tullia, maanmittauslaitosta, Senaatti-kiinteistöjä, Palkeita ja Valtoria. Lisäksi työryhmä pyysi kaikilta ministeriöiltä ja virastoilta täsmennysehdotuksia asetukseen ja päätökseen yhteisellä internetkyselyllä. Asetusluonnos oli lausunnolla ministeriöissä sekä virastoissa ja laitoksissa xx.x.-yy.y.

6. Voimaantulo

Asetusmuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.202x.